

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

Дзённік міра

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАўНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТАРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР і КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 25 (725) Субота, 11 чэрвеня 1949 года. Цана 50 кап.

Усе сілы — на службу народу

Вялікі савецкі народ на ўвесь свет праславіў сябе бавамі і працоўнымі подзвігамі. Ён стварыў першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву, а цяпер нахвнёна і ўзвешана будзе камунізм. У нашай краіне ўсе рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя — ахвонны адным імкненнем, прасякнуты адным пачуццём: вялікай любоўю да сваёй сацыялістычнай Радзімы, імкненнем зрабіць для яе як мага болей і лепш. Савецкая літаратура ідзе ў першыя рады будаўніцтва камунізму. Кожны новы таленавіты твор наш народ атэбвае, як поспех не толькі пісьменніка, але і ўсяго народа. Савецкі пісьменнік не адарваны ад жыцця, а цесна звязаны з ім; больш таго, яны з'яўляюцца самі непарарднымі будаўнікамі гэтага жыцця. Камуністычная партыя вучыла і вучыць нашых пісьменнікаў не толькі праўдзіва адлюстроўваць рэчаіснасць, але і актыўна ўмешвацца ў яе, існа наперадзе падаць, ясна бачыць абрысы будучыні і мастацкімі сродкамі дапамагаць свайму народу бачыць і разумець гэтую будучыню. Многа год назад Паўлюк Трус марыў:

перадзавы рэвалюцыйныя ідэі свайго часу. Мастак павінен быць свядомым байцом за інтарэсы народа».

Іменна такімі байцамі за інтарэсы народа і з'яўляюцца лепшыя савецкія пісьменнікі. Словы нашых паэтаў і пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны былі грознай і вострай зброяй у руках народа. У гады пасляваеннай шчытгодкі нашы пісьменнікі знаходзяцца таксама на перадавых пазіцыях. Год ад году расце лік таленавітых твораў прозы, паэзіі, драматургіі, у якіх асноўным героем з'яўляецца чалавек нашага часу, чалавек сацыялістычнага грамадства з яго пудоўнымі якасцямі. У гэтых творах усё больш і глыбей адлюстроўваецца вопыт будаўніцтва камунізму. Савецкі чытач за тое і любіць сваю літаратуру, што яна паказвае савецкага чалавека такім, якім трэба быць, такім, які ён ёсць, і такім, якім ён будзе. Наша літаратура — гэта лепшы вельзарны падзеі па пераўтварэнню зямлі, чалавецтва, чалавека. Лепшыя творы савецкіх пісьменнікаў — жыццёвыя чалавечыя дакументы, якія праўдзіва адлюстроўваюць сацыялістычную рэчаіснасць.

Мы ганарымся нашай літаратурай, як магутным, праўдзівым і смелым голасам, які дапамагае свайму народу ў будаўніцтве і барацьбе і кіча наперад. Для ўсяго працоўнага чалавецтва савецкая літаратура — самая ідэяная, самая чэсная, самая таленавітая.

Лепшыя перадавыя пісьменнікі буржуазных краін вучацца ў савецкіх пісьменнікаў. Разкім кантрастам са станам нашай літаратуры з'яўляецца стан буржуазнай літаратуры. Ад яе тхне гнілы, магільным смуродам. Гангастары і распуснікі, забойцы і шпіённы, вар'яты і алкаголікі — вось героі раманнаў, п'ес, пазі і кінофілмнаў буржуазных пісьменнікаў.

Сучасная буржуазная літаратура — антынародная, яна не мае нават права называцца літаратурай. Гэта бессаромная спекуляцыя словам. Купленыя за доллары, буржуазныя літаратары стараюцца адуманіць, разбэшціць свой народ. Нават тыя з пісьменнікаў, хто меў талент, але не пажадаў змагацца за інтарэсы свайго народа, скаціліся ў лагер разкім, зрабіліся дэкамі Уол-стрыта, страцілі права называцца пісьменнікамі.

Наш савецкі пісьменнік — гэта перадавы баец за лёс і шчасце народа, за дэмакратыю. Ён носіць самых перадавых ідэй. Ён глыбока прынцыповы і партыйны. Яго годзе раздзяецца і на новабудоўлях і з трыбуны сусветнага кангрэсу за мір.

Савецкі пісьменнік — адданы сын сацыялістычнай Радзімы, палкі патрыёт, нястомны прапагандыст вялікіх ідэй Леніна — Сталіна. Таму і дэвізам савецкіх пісьменнікаў з'яўляецца: «Заўсёды ў саюды з народам, з большавіцкай партыяй! Усе сілы — на службу народу!».

Наш савецкі пісьменнік — гэта перадавы баец за лёс і шчасце народа, за дэмакратыю. Ён носіць самых перадавых ідэй. Ён глыбока прынцыповы і партыйны. Яго годзе раздзяецца і на новабудоўлях і з трыбуны сусветнага кангрэсу за мір.

Савецкі пісьменнік — адданы сын сацыялістычнай Радзімы, палкі патрыёт, нястомны прапагандыст вялікіх ідэй Леніна — Сталіна. Таму і дэвізам савецкіх пісьменнікаў з'яўляецца: «Заўсёды ў саюды з народам, з большавіцкай партыяй! Усе сілы — на службу народу!».

Савецкі пісьменнік — гэта перадавы баец за лёс і шчасце народа, за дэмакратыю. Ён носіць самых перадавых ідэй. Ён глыбока прынцыповы і партыйны. Яго годзе раздзяецца і на новабудоўлях і з трыбуны сусветнага кангрэсу за мір.

Савецкі пісьменнік — гэта перадавы баец за лёс і шчасце народа, за дэмакратыю. Ён носіць самых перадавых ідэй. Ён глыбока прынцыповы і партыйны. Яго годзе раздзяецца і на новабудоўлях і з трыбуны сусветнага кангрэсу за мір.

УКАЗ

Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Народнага артыста Беларускай ССР Заслужанаму дзеячу мастацтва кампазітару ЧУРКІНУ М. М.

За выдатныя заслугі у галіне савецкай музыкі, у сувязі з 80-годдзем з дня нараджэння, прысвоіць Заслужанаму дзеячу мастацтва Беларускай ССР Чуркіну Мікалаю Мікалаевічу званне Народнага артыста Беларускай ССР.

Намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Р. МАЧУЛЬСКІ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

6 чэрвеня 1949 года. гор. Мінск.

Українська делегація на II з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР

Праўленне Саюза савецкіх пісьменнікаў УССР на другі з'езд савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР складалі Паўла Тычыны, Максіма Рыльскага, Андрэя Малышкі, Алеся Ганчара і Пятра Панча.

Дэлегаты з горада Леніна

Праўленне Ленінградскага аддзялення Саюза савецкіх пісьменнікаў ССР на другі з'езд савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР складалі А. Дземпенца, паэтаў А. Пракоф'ева, П. Браўна, М. Камісарова, празаікаў В. Пановай, Л. Ракоўскага і перакладчыка П. Кабзарэўскага.

СВЯТА СОВЕЦКАЙ КУЛЬТУРЫ

Паседжанне ў Вялікім тэатры Саюза ССР

Урачыста святкавала Масква разам з усёй краінай 150-годдзе з дня нараджэння вялікага рускага паэта Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна. Юбілейныя ўрачыстасці, якія адкрыліся 5 чэрвеня мiтынгам ля помніка Пушкіну, прадаўжаліся ў клубах і Палацах культуры сталіцы, у парках культуры і адпачынку, дзе пабывалі сотні тысяч масквічоў.

6 чэрвеня ў Вялікім тэатры сабраліся прадстаўнікі літаратурнай грамадскасці сталіцы, стэханаўцы маскоўскіх прадпрыемстваў, дзеячы навукі і мастацтва, афіцэры і генералы Савецкай Арміі, дэлегацыі братніх саюзных рэспублік, замежных гасцей.

Сярод удзельнікаў урачыстага паседжання — вядомыя дзеячы навукі, літаратуры і мастацтва: прэзідэнт Акадэміі навук ССР С. І. Вавілаў, пісьменнікі — А. А. Фадзееў, Л. М. Яноў, Н. С. Ціханавіч, К. М. Сіманаў, А. А. Суркоў, В. В. Вішнеўскі, Б. Л. Гарбагаў, А. В. Сафронаў, В. М. Казакіўскі, прэзідэнт Акадэміі мастацтва ССР А. М. Герасімаў, генеральны сакратар Саюза савецкіх кампазітараў Ц. Н. Хрэнікаў і іншыя.

Прысутнічалі імяцілікі гасці, якія прыехалі з братніх саюзных рэспублік і замежных краін. Тут знаходзіцца прадстаўнікі Украінскай ССР — А. Паладзін, П. Тычына, А. Підсуха, Д. Касарык, Беларускай ССР — М. Танк, Казахскай ССР — М. Агузаў, Літоўскай ССР — А. Венцлова, Малдаўскай ССР — П. Кручэнік, Таджыцкай ССР — А. Дэхоні, Туркменскай ССР — К. Сейтліёў, Эстонскай ССР — І. Семпер і М. Рауд, Кіргізкай ССР — Т. Садыкбекаў і ад іншых рэспублік, а таксама прадстаўнікі пісьменнікаў Ленінграда, Татарскай і Бурят-Мангольскай АССР і іншыя.

На пушкінскія ўрачыстасці было шмат замежных гасцей. Сярод іх: Дамітр Паланскі (Чэхаславакія), Ляон Кручкоўскі (Польшча), Гергел Шандор (Венгрыя), Захарыя Станку (Румынія), Марцін Андерсен Несе (Данія), Джэз Ліндсей (Англія), Эмі Сяо (Кітай), Дамцін Сурун (Манголія), Іагазее Бехер (Германія), Пабло Наруда

Пэст Максім Танк напісаў паэму, прысвечаную выкрыццю падпальчыкаў новай вайны. Друкуем урывак з паэмы.

Другая — ў зараве сцягоў Магутныя ўздымае крылы.

І не заўважыў з нас ніхто, Як ноч вясення мінула, Як струны вуліц і мастоў Штодзённым наліліся гулам.

Трамвай прануўся, празвінеў, Акрыліся вітрыны рана. Знаёмы нехта на мяне З старонак «Рудз право» глянуў.

— Здарова, Фучык! Ты жывы! З Усходу я на Влтавы бераг Прыбэз табо прывет Масквы, Ад нас, хто ў смерць тваю не верыў.

Прывет і ад вяршыні той, З якой дружны ты на Алтаі, Дзе позній-ранняю парой Цібе арлы прыпамінаюць...

Я не паспеў спытаць яго, Дзе-б нам пагутарыць сягоння. Ля нас шумеў натоўп кругом — На мiтынг рушылі калоны.

І мне здалася, Фучык вбў Сялян ва ўборак каларных, Ткачоў, шахцёраў, гарняноў... Я нават чуў яго прамову.

А мо' хто іншы выступаў, Яго таварыш па паходах, І пільнымі быць заклікаў, І мацаваць саюз народаў:

— Хай мір жыве! Хай для людзей Вен сонца сталінскае свеціць! —

Так пачынаўся бітвы дзень За мір і за жыццё на свеце.

III

Кангрэс міра Вяршыняй узняўся, з п'юй Мы выразна ўсе убачылі Перад сабой, Як з канцэрнаў І банкаў Уол-стрыта Працягнуў свае шчупальцы Спрут — капітал

Да калоній, Гарача Афрыкі скал, Да Еўропы, Крывёю залітай.

Вось ён прагна П'е нафту з іраінаў чужых, Хоча сціснуць Магутнае горла Ян-Цзы, Каб не змог Вольна дыхаць Кітай.

Вось ён прагна П'е нафту з іраінаў чужых, Хоча сціснуць Магутнае горла Ян-Цзы, Каб не змог Вольна дыхаць Кітай.

Вось ён на Філіпіны Занікуў пяно, Марыць ён Ланцугамі аблытаць зямлю І абрушыць вайну На наш край. Але толькі дарэмна! Свабоду сваю Людзі простаць Змогуць здабыць у баю І пазбыцца Апекі фашыстаў. Сёння ўсталі мільёны Людзей на зямлі, Каб не даць Лютым вырадкам свет падпаліць. Каб не даць Мір нарушыць вячысты. Трэба пільна сачыць, Сталеваар з Мосейбі, Каб са сталі тавей Не пасмелі рабіць Ні штыкоў, Ні гарматных ствалоў. І табе, — У далёкім Манчэстры ткач. Каб не змусілі зноў Шынлігі вытыкаць І палоты Ваенных сцягоў!

Трэба пільна сачыць, З Аргентыны мой брат, Каб твой хлеб Не карміў Уол-стрыта салдат. Не ляжыў У іх ранцах паходных. Трэба, лонданскі грузчык, За портам сачыць, Каб не даць Амуніцыяй, зброй грузцкіх Ні лінора, Ні барны ніводнай.

Трэба, матні, глядзець, Каб не змог п'хадзей Света будучыню — Вашых родных дзяцей Прапагандай вайны Атруціць.

Трэба, трэба, пясняр, Песню гэтку даць, Каб яна пемагла Сілы нам гуртаваць, Шляхам міра І дружбы ісці!..

Гэта ўсё гаварылі Народы зямлі, Усе, што ў гэтыя дні На Кангрэсе былі У Парыжы І ў Празе вясновай. І калі, У часць савецкай краіны маёй, Агрываў гром авацый, Як мора прыбой, — Было мне Прадстаўлена слова.

Дзесяты том Твораў І. В. Сталіна

Вышаў у свет дзесяты том Твораў І. В. Сталіна, падрыхтаваны Інстытутам Маркса — Энгельса — Леніна пры ЦК ВКП(б).

У дзесятым томе Твораў І. В. Сталіна змяшчаюцца творы, напісаныя са жніўня па снежань 1927 года.

К вясну 1927 года былі дасягнуты рашучыя поспехі палітыкі сацыялістычнай індустрыялізацыі краіны. Перад большавіцкай партыяй і савецкім народам паўстала надзвычайна важная задача пераходу на шлях калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

У палітычнай справядачы Цэнтральнага Камітэта XV з'езду ВКП(б) І. В. Сталін дае аналіз міжнароднага становішча Савецкага Саюза, становішча ў капіталістычных краінах, стану рэвалюцыйнага руху ва ўсім свеце; паказвае поспехі сацыялістычнага будаўніцтва ў ССРР ва ўмовах капіталістычнага акружэння; вызначае задачы расшырэння і ўмацавання сацыялістычных камандных вышын і ліквідацыі капіталістычных элементаў у народнай гаспадарцы. І. В. Сталін абгрунтоўвае курс на калектывізацыю сельскай гаспадаркі, адобраны і прыняты з'ездам.

Перад партыяй задачу поўнага арганізацыйнага разгрому і ліквідацыі трансікака-зіноўскага антысавецкага блока, падкрэслівае неабходнасць нястомнай барацьбы за адзінства і жалезную дысцыпліну ў рыхах большавіцкай партыі.

Творы І. В. Сталіна «Міжнародны характар Кастрычніцкай рэвалюцыі», «Гутарка з замежнымі рабочымі дэлегацыямі», «Міжнароднае становішча і абарона ССРР» раскрываюць сусветна-гістарычнае значэнне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, якая азначае карэнны паварот у гісторыі чалавецтва ад капіталізму да камунізму, пераможы марксізма-ленінізма над сацыял-дэмакратызмам. І. В. Сталін падкрэслівае значэнне ССРР як баазы сусветнага рэвалюцыйнага руху і неабходнасць абароны Савецкага Саюза ад нападаў з боку імперыялізма.

У «Гутарцы з першай амерыканскай рабочай дэлегацыяй» І. В. Сталін паказвае непарыўнае адзінства марксізма і ленінізма і раскрывае тое новае, што ўнёс Ленін у агульную скарбніцу марксізма, развіваючы вучэнне Маркса — Энгельса прыстаўсана да новай эпохі — эпохі імперыялізма і пралетарскіх рэвалюцый.

У дзесятым томе ўпершыню публікуюцца п'сьмо «Таварышы М. І. Ульянавай. Адаз таварышу Л. Міхельсону» і «Канспект артыкула «Міжнародны характар Кастрычніцкай рэвалюцыі».

Урачысты сход у Мінску

6 чэрвеня ў Беларускай Дзяржаўнай Вялікім тэатры оперы і балета адбылося ўрачыстае паседжанне рэспубліканскага юбілейнага камітэта сумесна з партыйнымі, савецкімі, прафсаюзнымі арганізацыямі і прадстаўнікамі Савецкай Арміі, прысвечанае 150-годдзю з дня нараджэння вялікага рускага паэта А. С. Пушкіна.

Урачыстае паседжанне адкрыў старшыня юбілейнага камітэта народны паэт БССР Якуб Колас.

У прэзідыуме — т. Н. І. Гусараў, А. Е. Вялічэў, М. В. Зімянін, Л. Ф. Панова, В. І. Закурэў, В. А. Тамашэвіч, П. А. Абрамасіў, П. З. Калінін, К. В. Кісялёў, А. С. Шаўроў, І. І. Чорны, А. Д. Малочка, К. Т. Мазураў, К. Н. Длугашэўскі, І. А. Бельскі, І. В. Гутараў, П. У. Броўка, А. А. Куляшоў, П. Ф. Глеба і іншыя.

Вечар работнікаў літаратуры і мастацтва

7 чэрвеня ў Беларускай Дзяржаўным драматычным тэатры імя Я. Купалы адбыўся вечар работнікаў літаратуры і мастацтва г. Мінска.

Вечар адкрыў Пятрусь Броўка.

Дэклад аб жыцці і літаратурнай дзейнасці вялікага паэта зрабіў І. Гутараў.

З чытаннем перакладаў вершаў А. С.

Урачысты сход у Мінску

З вельзарным уздымам абрабеша ганаровы прэзідыум у складзе Палітбюро ЦК ВКП(б) на чале з таварышом І. В. Сталіным.

Пасля дэклада з чытаннем перакладаў вершаў А. С. Пушкіна на беларускую мову і вершаў, прысвечаных паэту, выступілі А. Куляшоў, П. Пестрак, М. Лужаніч, К. Кірэнка, А. Вялюгін, М. Аўрамчык.

Удзельнікі ўрачыстага схода з вельзарным нахвненнем прынялі прывітанне таварышу І. В. Сталіну.

У тэхнікуме імя А. С. Пушкіна

Добра прайшоў літмантаж на тэму «Пушкін і наша Радзіма». Сіламі членаў пушкінскага гуртка была пастаўлена ініцыятыва на паэме Пушкіна «Цыганы».

Указам Вярхоўнага Савета БССР Мінскаму бібліятэчнаму тэхнікуму прысвоена імя вялікага Пушкіна. З нахвненнем і пачуццём глыбокай удзячнасці партыі і ўраду сустрэлі студэнты і выкладчыкі тэхнікума гэтую пастанову. На мiтынг, прысвечаным 150-годдзю з дня нараджэння вялікага рускага паэта і прысвечаным тэхнікуму імя Пушкіна, выступіла многа студэнтаў і выкладчыкаў.

Да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР

Алесь ЯКІМОВІЧ

НА УЗДЫМЕ

Літаратура для дзяцей у нас стала поўнапраўнай часткай агульнай літаратуры, часткай сацыялістычнай культуры. Аб стварэнні кніг для дзяцей напісана кляпіца наша партыя, урад і ўся савецкая грамадасць.

Таму зусім не выпадкова ў гістарычных настановах партыі і ў выступленнях таварыша Жданова аб часопісах «Звезда» і «Ленінград» звернута асабліва ўвага пісьменнікам на выхавальнае значэнне літаратуры для маладога пакалення.

«Маладога савецкаму пакаленню прадстаіць умацаваць сілу і магутнасць сацыялістычнага савецкага ладу, поўнасна скарыстаць рухавыя сілы савецкага грамадства для новага нябачанага росквіту нашага добрабыту і культуры. Для гэтых вялікіх задач маладое пакаленне павіна быць выхавана стойкім, багатым, якое не баіцца пераход, ідзе назустрэч гэтым пераходам і ўмее іх пераадоляваць» (А. Жданав).

Савецкая літаратура для дзяцей карыстаецца заслужаным пошэхам у юных чытачоў. Гэтыя поспехі множацца з кожным годам.

Сёння, напярэдадні свайго з'езда, мы з прыемнасцю адзначаем, што за апошнія гады адбыліся пэўны зрух у бок палепшання становішча нашай беларускай савецкай дзіцячай літаратуры. З'явіліся новыя творы, прышлі і прыходзяць у дзіцячую літаратуру новыя маладыя кадры пісьменнікаў. Больш увагі ў сваёй творчасці аддаюць дзеям і вядомыя нашы пісьменнікі і паэты. Больш разнастайнымі становяцца жанры і тэматыка, паліпшаецца мастацкая якасць твораў для дзяцей.

Часцей пачынаюць з'яўляцца ў нас кнігі для чытачоў маладога ўзросту і дашкольнага. А, як вядома, гэта — самы шырокі круг чытачоў і слухачоў, і даць ім добрую, цікавую кнігу мы абавязаны ў першую чаргу. Бо кніга для малых — гэта іх першы нарэзны настаўнік і друг. Яна ўвасаптае іх мову, знаёміць з наваколным светам, выхоўвае любоў да роднага слова, да роднай прыроды, да працы. І гэта вельмі добра разумее сам народ, ствараючы для дзяцей казкі, песні, драматызаваныя гульні. Гэта добра разумелі класікі нашай літаратуры Цётка, Багдановіч, вялікі пісьнік сацыялістычнай эпохі Янка Купала, які падарыў дзецім пудоўныя вершы «Бай», «Юрачка», «Хлопчык і дэтка» і інш. Гэта добра разумее наш народны паэт Якуб Колас, які большасць сваіх твораў, напісаных для дзяцей, адрасаваў у першую чаргу самым юным чытачам.

Мы з задавальненнем адзначаем, што ў апошні час кніжныя паліцы самыя юныя чытачоў папоўніліся новымі цікавымі творами. Гэта — удальна казка М. Танка «Галінка і верабей», «Журавель і чапля», «Казкі лірніка»; арыгінальная, па-майстарску напісаная казка В. Віткі «Вавёрчына гора»; зборнік вершаў Э. Агіяцвэга «Васілек»; добрыя апавяданні Я. Брыды «Ліпка і каўш», «Жыў-быў вожык», «Ветарынар»; вершы і казкі М. Лукашкіна, казка У. Краўчанкі «Дзе сямброўкі» і інш.

Новыя творы напісаны старэйшымі нашымі пісьменнікамі.

Творы Маўра шырока вядомы не толькі дзецім, але і дарослым.

У гісторыі літаратуры вядома няма фактаў, калі творы, напісаныя для дарослых, перайшлі дзецім і ўсталяваліся ў іх бібліятэках. На прыкладзе творчасці Я. Маўра можна наглядзе адваротнае: яго «дзіцячыя» творы становяцца здабыткам нашай агульнай літаратуры, пераходзяць і ў бібліятэкі дарослых чытачоў. Мне здаецца, што гэта надручана ацэнка якасці твораў Маўра. Асабліва ўвагі заслугоўваюць яго апавяданні на сучасныя тэмы з жыцця нашых савецкіх дзяцей («Васілек», «Дзе праўды», «Максімка» і інш.). Ціпер Маўр пачаў перапрацаваць і дапоўніў адну з лепшых сваіх кніг, прысвечаных грамадска-карыснай рабоце нашых піянераў, — «ТВГ», якая выходзіць з друку да з'езда пісьменнікаў.

З прозы для дзяцей варт адзначыць удалы апавяданні І. Грамовіча, асабліва апошняе яго апавяданне аб юным рамесніку — «Запаветны камень».

Трэба сказаць, што тэматыка нашых твораў для дзяцей яшчэ далёка адстае ад жыцця. Ужо даўно з'явіўся ў нашым жыцці новы герой дзіцячай і юнацкай літаратуры — юны рамеснік. Аднак у літаратуры аб гэтым героі мы маем толькі некалькі апавяданняў. Таму асабліва нарадава нас апавяданне Грамовіча, напісанае з вялікай любоўю да свайго героя.

З поспехам працуе ў галіне прозы для дзяцей М. Лупскаў, які здаў у друку новую кнігу апавяданняў «Разведчыкі».

У сваіх апавяданнях М. Лупскаў дэ трынаццаці замаляваў з жыцця нашых піянераў і школьнікаў.

В. Вольскі выдаў для дзяцей кнігу пазнавальнага характару «Па лясных сцежках» (нарысы і апавяданні аб Беларускай пачуццёвай і праце над новай кнігай аб беларускім запаведніку).

Жаўр навукова-папулярнай і краязнаўчай кнігі ў нас пакуль толькі самы бедны. Тут, за выключэннем вядомых кніг Маўра аб далёкіх краінах і беларускім Палессі, мы не можам нічога назваць. Навукова-папулярныя кнігі для дзяцей чакаюць яшчэ сваіх аўтараў.

Раней чытачы і грамадасць сярэдняга класа нашых пісьменнікаў за тое, што яны не стварылі для дзяцей апавесцей аб гераічных змаганні нашага народа і нашых дзяцей у тылу ворага ў дні Айчынай вайны.

Ціпер такія апавесці пачынаюць з'яўляцца: вышлі з друку апавесці П. Кавалева «Андрэйка» і апавесці І. Сіўцова «Самыя юныя».

І. Сіўцов — малады аўтар. Разам з ім прышлі ў дзіцячую літаратуру настаўнікі В. Жучкевіч, які выдаў першую кнігу апавяданняў «Кропкі і коскі», і І. Сіняўскі — аўтар рады апавяданняў, надрукаваных у часопісе «Варожка».

Досыць цікавую апавесць напісаў малады пісьменнік А. Алешка — «Раніца».

Актыўна працуе ў дзіцячай літаратуры

член рускай секцыі Саюза пісьменнікаў А. Міронаў. За апошнія гады вышлі з друку дзве яго кнігі аб савецкай Поўначы — «Далёка на Севере» і «В стране голубых просторов». Нядаўна А. Міронаў напісаў новую апавесць аб падарожжы піянераў і школьнікаў. У дзіцячых газетах і часопісах друкуюцца новыя яго апавяданні.

З'явіліся ў друку асобныя апавяданні для дзяцей І. Гуркага, І. Шамякіна, А. Кулакоўскага, А. Васілевіча і інш.

Асобна трэба згадаць на такой выдатнай з'яўе ў нашай дзіцячай літаратуры, як кніга саміх дзяцей «Ніколі не забудзем», якая заслужыла высокую ацэнку савецкай грамадскасці. Яна перакладзена на рускую мову і ўжо стала здабыткам чытачоў усяго Савецкага Саюза.

Вельмі характэрным з'яўляецца і той факт, што мы маем шмат зольных аўтараў сярод нашай моладзі. Многія творы іх прымяна здзіўляюць свежасцю, арыгінальнасцю і досыць высокім літаратурным майстэрствам. А гэта значыць, што першыя крокі развіцця нашай літаратуры вельмі радысныя. Саюзу пісьменнікаў патрэба больш аддаваць увагу выяўленню маладых аўтараў, дапамагаць ім расці.

З пазіцыі для дзяцей выдзяляюцца вершы П. Глебі, М. Танка, Э. Агіяцвэга, А. Вядуліна, К. Кірэнні, М. Гамолькі, А. Астапенкі, вершы дацэсна памершага таленавітага паэта М. Міхайлава.

Безумоўна, гэтыя першыя поспехі не павінны заслабоваць нас. Іны — толькі сведчанне таго, што мы маем у магчымасці стварыць вялікую літаратуру для малых чытачоў, перад якімі мы пакуль толькі ашчэ ў даўгу.

Мы яшчэ вельмі мала далі дзецім твораў аб пасляваенным сацыялістычным будаўніцтве. На поўную сілу павіна прагучаць у кнігах для дзяцей асноўная тэма ўсёй нашай літаратуры — тэма велічч нашай Радзімы, тэма савецкага патрыятызма.

А якая ўдзячна для выхавання дзяцей тэма працы! На трыцім з'ездзе камсамола вылікі Ленін гаварыў моладзі аб тым, што трэба выходзіць «усіх з маладых год, з дванадцаті год, у свядомы і дысцыплінаваны працы». Гэтыя словы гучаць цяпер, у перыяд вялікага будаўніцтва камунізму ў нашай краіне, з асаблівай сілай.

Зусім няма ў нас школьных апавесцей і апавяданняў аб нашых рамесніках, сурвараўцах. Няма твораў, што расказалі б нашым савецкім ішчаслівым дзецім аб беспрэстанным жыцці дзяцей працоўных у капіталістычных краінах.

Мы не стварылі яшчэ для дзяцей новых п'ес і песень, готак патрэбных ім для самадзейных дзіцячых тэатраў і харавых гурткоў.

Не ўсе творы, напісаныя для дзяцей, задавальняюць юнага чытача і па сваіх мастацкіх якасцях. Цяпер любяць усе яркае, захалюючае. Таму ў творах для дзяцей павінны быць яркімі і захалюючымі і змест, і кампазіцыйная будова, і мова.

У гэтых недахопах нам трэба ўлічваць у дадзенай рабоце, каб даць кнігі, вартыя нашых савецкіх дзяцей, вартыя нашай вялікай сталінскай эпохі.

Найбольш часты недахоп у пачынаючых дзіцячых пісьменнікаў, асабліва ў настаўніках — гэта так званы дыдактызм. У многіх выпадках аўтар неспявадом змешвае гэтак разумеваць з ідэяльна твора, бо ў аснове таго і другога ляжаць тыя самыя выхавальныя і навучальныя задачы. А выказаць гэта сентэнцыйна, тырадаць ці прымітаўным прыёмам буды тырадаць, чым усім духам твора, яго ідэйнай накіраванасцю, кампазіцыяй. Аўтару здаецца, што ён не дастаткова выказаў сваю ідэю, што яна не дайшла да дзіцячага чытача, і ён пампапуе яе маральна «ў люб».

Важнейшае патрабаванне да дзіцячай кнігі — сужатнасць цікавасці яе, займальнасць. Калі кніга для дарослага можа захаліць чытача сваёй глыбінёй і мастацкасцю больш, чым кампазіцыя і сужатнасць ходамі, то для дзіцячага чытача гэтага мала. Яго актыўная натура патрабуе дынамікі, напружанай сітуацыі, эфектыўнай героіні. У буржуазным свеце для дзяцей ствараюцца кнігі з прыгодамі дзея прыгодаў, бесцэсёўнымі таямніцамі і збойствамі, містычнай фантастыкай, недарэчнымі «фрымамі і морцамі», а ў лепшым — выпадку падняцця сантыментальнасці і паказку фальшывых сямейных апавесцей. Цяпер савецкімі дзіцячымі пісьменнікамі ставіцца зусім іншая задача — паказаць і дынаміку, і героіку, і напружаную сітуацыю ў жыцці.

Беларуская дзіцячая літаратура не можа пахваліцца нікам дзіцячых пісьменнікаў. Дзесяткі выдатных паэтаў і празаікаў уважылі за гэты час у агульную беларускую літаратуру, а рады дзіцячых пісьменнікаў не папоўніліся. Толькі за апошні час мы можам сказаць, што на гэтым фронце ёсць зрух. Вышла ў свет і рыхтуецца да друку рад кніг новых аўтараў. Актыўна працуе ў гэтай галіне пісьменнікі агульнай літаратуры. Ёсць усе падставы меркаваць, што гэты зрух у далейшым ператворыцца ў шырокі рух.

З мажэнства помніцца кожнаму з нас першаванна казкі класікаў нашай літаратуры: М. Багдановіча — «Мухка-зеланушка» і Я. Коласа — «Рак-вусач». Напісаная па-народнаму проста і аразумела, яны лёгка знаходзяць дарогу да сэрца чытача і застаюцца ў памяці на ўсе жыццё.

Гэтыя творы, выдадзеныя ў розныя часы, з'яўляюцца для нашых пісьменнікаў выдатнымі ўзорамі, якія трэба пісаць для дзяцей, якія патрабаванні пэвінен прад'яўляць да сабе аўтар, працуючы ў жанры дзіцячай літаратуры.

Маленкі чытаць любяць першаваннае слова, з задавальненнем звучыць вершы, якія яму падабаюцца. Асабліва любоўю ў дзяцей маладзейшага ўзросту карыстаюцца першаваннае казкі.

На жаль, у беларускай літаратуры ўдалых пэм-казак яшчэ вельмі і вельмі мала. Пісьменнікі неж неахвотна звяртаюцца да гэтых твораў. Таму выдадзены казкі Васіля Віткі «Вавёрчына гора» трэба ўспрымаць як карысную з'яву ў літаратуры і як добры падарунак для дзяцей.

Прастата, займальнасць — неабходныя якасці кожнага твора, прызначанага для дзяцей. Пад прастотай у дадзеным выпадку разумецца даходлівасць да маленькага чытача выклад аўтарскай думкі, якая павіна адбіраць пэўнае пазнавальна-выхавальнае значэнне. Асабліва гэта стасуецца да першаваных казак, дзе пісьменнік, захалюючы светам птушак і жывёл, лёгка можа зблыта на шлях зарыфмавання займальна прыход сваіх алегарычных героі, не даючы чытачу матэрыялу для роздуму, не прымушаючы яго раскрысць аўтарскія алегоры і рабіць тым самым для сябе навучальныя вывады. Такі твор, хоп і будзе з цікавасцю чытацца дзецім, карысны ім не прынясе і мала чаму іх навучыць.

В. Віткі ў казцы «Вавёрчына гора» ўдалося ўнікнуць гэтай небяспецы. Напісаны твор з захалюючым для дзяцей сюжэтам, паэт укліў у яго рад каштоўных думак, якія беспрэсна будуць карыснымі для маленькага чытача.

Сярод новых кніг для дзяцей вельмі цікавай з'яўляецца апавесць І. Сіўцова «Самыя юныя».

Падзеі, пра якія расказваецца ў апавесці, разгортваюцца даволі хутка. У першыя дні вайны немцы надышлі да адной з беларускіх вёсак. Там заваявацца жорсткі бой. Высокі хлапчук Ілья трапіла ў часе бою на пазіцыю артылерыстаў і дапамагае падняць да супрацьтанкавых гармат снарады. Танкавая атака адбіваецца. Але ўсёсць разлі артылерыскага палка гіне, за выключэннем сяржанта Анкіна, які быў павяна паранены. Жывым застаўся і Ілья. Немцы зноў наступаюць.

І тады сяржант Анкін дастаў чырвоны скруттак і перадаў яго ў рукі юнага героя. Гэта быў сцяг палка — святая тэма часці.

Так пачынаецца першая кніга маладога пісьменніка. Вобраз піянера Іліі з першых старонак абразу прынятае да сабе ўвагу чытача, прымушае сачыць за яго лёсам.

Свежымі фарбамі малюе І. Сіўцов сямейна Іліі — Мішу. Хлапчук сумесна дзеяць усе радасці і гора, моцна і шчыра сабрывуць. Аднойчы Міша наслухоўвае гутарку, што адбываецца ў хаце Мікіты Заліва. Выліцаецца, што аднарукі Мікіта — адрачкі. Ён выдаў немцам Ілііну маці, ён, апрача таго, хоча даведацца, дзе знаходзіцца партызанскі атрад. Такія звесткі адрачкі думае даць праз хлапчукаў. Міша аб усім гэтым перадае

Ленію і партызанам. Ад партызан ён атрымавае першыя заданні, сумленна і старанна іх выконвае.

Герой апавесці трапляе ў складаны абставіны жыцця. Аднак, не губляючы прусветнасці духу, яны стойка пераносяць усе нягоды, адважна змагаюцца з ворагам.

Разам з тым, малады пісьменнік пазнавае не толькі адвагу юных героіў. Ілья і Міша кемлівыя, разумныя хлапцы. Іны ўмеюць правільна прымаць рашэнні, хітра апускаць ворага, удумліва адносіцца да кожнага свайго ўчынку.

Найбольш цікавыя месцы ў апавесці гэта тыя, у якіх апавядаецца, як Ілья і Ілья заданні камандзіра партызанскага атрада, былога сакратара райкома партыі Вільнёва, ідзе ў горад выконваць важнае заданне. На шляху сустракаецца рад перашкоў. Хлапец трапіла ў незнаёмы горад, сначату не знаходзіць тых людзей, да якіх ён быў пасланы. А марудзіць было не ляг. Праз арыштаванага адрачкіка Мікіту партызаны даведзілі, што падпольнай гаратэрыі арганізацыі пагражае небяспека: сярод яе членаў знайшоўся адрачкік. Апрача таго, партызаны павінны ўночы знішчыць гітлераўскі гарнізон горада. А для гэтага патрэбны дакладныя дадзеныя, якія магл быць атрыманы толькі ад сваіх людзей, што падпольна працаваў ў гораде. І Леняка паспяхова выконвае важнае партызанскае заданне.

І. Сіўцов пазнавае паводзіны героя ў баявых аперацыях, дзе юны герой Ілья трымае сабе вытрымана, яе бывалы аб-

Удзячнасць маленькага чытача

Аднака часу — вось што, перш за ўсё, характэрна для казкі В. Віткі. Трэба сказаць, што ў выбары паэтам сюжэт (у вавёркі забалеў зубкі, усе птушкі і звяры кідаюць свае справы і ўсяляк стараюцца дапамагчы хворай) нялёгка было ўнесці аднака сучаснасці. Але, В. Віткі і на гэтым сюжэце не напісаў твора, які стаіць адна адну ўдалую мастацкую знаходку — нямецкі танк «тыгра», на які выцідкава патрапіў у балоце бусел, шукаючы жалеза на малаток для вавёркі, — аўтар дакладна вызначыў час дзеяння героіў свайго твора — пасляваенныя дні. Выкарстоўваючы падобны нямецкі танк як указанне на пэўны час падзей, які адбываюцца ў казцы, В. Віткі не прамінае выпадку і спісала, але выразна гаворыць дзецім пра хвалёнага «тыгра»:

Наскубі яны сак-так
З паганата «тыгра» шарці шматов.
Вось табе і хвалёны танк —
Ледзь хвапіла вавёркі
На малаток.

Каштоўнасць казкі «Вавёрчына гора» заключаецца ў выхаванні ёй у чытача патрабавання калектывізму, таварыскасці, дружбы, узаемадапамогі. Калі ў вавёркі забалеў зубкі, птушкі і звяры дамагаюць ёй усімі сіламі. Шлюць телеграму лепшаму кавалю — зрабіць хворай малаточак, «каб вавёрка зубоў не трудзіла, каб арохі малаточкам біла». Шукаюць жалеза на малаточак, непакояцца; знайшоўшы танк у балоце, склікаюць самых дужых звяроў, «каб забітага «тыгра» па кастках разабраць». Нарэшце, малаточак зроблены, з пажасцю прыдумалі, «як паслаць яго ў балоце сасновы». Калі прыляцеў бусел з малаточкам, зааказалася, што ў вавёркі «даўно не баліць раток». Усё заканчваецца высялай і ішчаслівай біседай-гаворкай.

Маленкі чытач з цікавасцю сачыць за дзеяннямі героіў, якія кляпоціцца аб хворай, якія жывуць адным калектывам, што турбуюцца аб кожным са сваіх сяброў. І ён радуецца, калі ўсё добра скончылася.

Казка вучыць дзяцей быць кемлівым, рабіць усе свае справы з розумам. Аб гэтым коратка, але пераканальна гаворыць

І з лістка
На лісток
Падзеі
Ручаёк...
Выгуп вавёркі даюму
І чуюць,
Як іх телеграму
Кропкі друкуюць:
«Тук-тук,
Бавалёк,
Прышлі маме
Малаток».

Казка добра аформлена мастаком Д. Брасільнічым.

Маленкі чытач будзе ўдзячны за цікавую і карысную кнігу.

Ів. НУДРАУЦАУ.

паэт дзецім у сцэне ля танка. Сабраўшыся разабраць «тыгра», звяры не ведалі, як прыступіцца да яго, і «калі дзець раўалі вылі і нічога не зрабілі». А вось

Бегі ў гэты самы час
Маленькія зайкі,
Узліся — і урад
Развіцілі тайкі.
Тайды гусі і сініцы
Зялі вежу,
Гусеніцы.

Барысая для дзяцей казка В. Віткі і тым, што аўтар уводзіць у яе і па мажлівасці растлумачвае маленькаму чытачу незнаёмыя яго словы і тэрміны: пошта, падазена прыз замалеўку, самалёт, аэрадром, пілот, паштальён і інш.

Мастацкія якасці паэмы «Вавёрчына гора» заслугоўваюць высокай ацэнкі. Вершы старанна адціфаваны, просты і даступны для дзіцячага ўспрымання. Разам з тым, паэт не «падрабляецца» пад мову дзяцей, а сам вучыць іх прыгожай, правільнай беларускай мовай. У паэме павіна ўдалых мясцін, якія ў мастацкіх адносінах стаяць на высокім узроўні і сведчаць аб назірлівасці аўтара, аб яго ўмеўнасці ствараць цікавыя малюны прыроды. Такой, напрыклад, з'яўляецца карціна лета ў лесе, падазена прыз замалеўку спелых чырвоных арабі, якія адліскаюць вавёркам пажарам. Або: з дапамогай алігарафіі паэт удаа падае малюнак дажджу:

І з лістка
На лісток
Падзеі
Ручаёк...
Выгуп вавёркі даюму
І чуюць,
Як іх телеграму
Кропкі друкуюць:
«Тук-тук,
Бавалёк,
Прышлі маме
Малаток».

Казка добра аформлена мастаком Д. Брасільнічым.

Маленкі чытач будзе ўдзячны за цікавую і карысную кнігу.

Ів. НУДРАУЦАУ.

Ів. НУДРАУЦАУ.

С а м ы я ю н ы я

Ленію і партызанам. Ад партызан ён атрымавае першыя заданні, сумленна і старанна іх выконвае.

Герой апавесці трапляе ў складаны абставіны жыцця. Аднак, не губляючы прусветнасці духу, яны стойка пераносяць усе нягоды, адважна змагаюцца з ворагам.

Разам з тым, малады пісьменнік пазнавае не толькі адвагу юных героіў. Ілья і Міша кемлівыя, разумныя хлапцы. Іны ўмеюць правільна прымаць рашэнні, хітра апускаць ворага, удумліва адносіцца да кожнага свайго ўчынку.

Найбольш цікавыя месцы ў апавесці гэта тыя, у якіх апавядаецца, як Ілья і Ілья заданні камандзіра партызанскага атрада, былога сакратара райкома партыі Вільнёва, ідзе ў горад выконваць важнае заданне. На шляху сустракаецца рад перашкоў. Хлапец трапіла ў незнаёмы горад, сначату не знаходзіць тых людзей, да якіх ён быў пасланы. А марудзіць было не ляг. Праз арыштаванага адрачкіка Мікіту партызаны даведзілі, што падпольнай гаратэрыі арганізацыі пагражае небяспека: сярод яе членаў знайшоўся адрачкік. Апрача таго, партызаны павінны ўночы знішчыць гітлераўскі гарнізон горада. А для гэтага патрэбны дакладныя дадзеныя, якія магл быць атрыманы толькі ад сваіх людзей, што падпольна працаваў ў гораде. І Леняка паспяхова выконвае важнае партызанскае заданне.

І. Сіўцов пазнавае паводзіны героя ў баявых аперацыях, дзе юны герой Ілья трымае сабе вытрымана, яе бывалы аб-

страваны садат. Высоковы хлапчук за гэты час прайшоў вялікую школу выпрабавання. Ён хоп і выпадкова, але ўдзячна ўжо ў баю ў першыя дні вайны, калі артылерыіскі полк каля вёскі гераіна змагаўся супраць наступваючых танкаў.

Малады пісьменнік не толькі брэх за крокам паказваў жадзіць самых юных барыбёгіў супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, але і адначасова даў яркія карціны партызанскай барацьбы, выліць вельмі прырабана і запамінальна вобразам партызанцаў Дабрыніна, Вільнёва, сяржанта Савецкай Арміі Анкіна, падпольшчыка дзядзька Тодара, дзета Мацяя.

Надзвычай хвалююча і працудла апісваецца І. Сіўцовым сустрэча на партызанскім аэрадроме партызанцаў з лідэрамі, якія прыляцелі з Вялікай Зямлі.

Малады пісьменнік валодеа здольнасцю наглядзе і, што асабліва важна, добра ведае дзіцячую псіхалогію. Добра падаецца Сіўцовым малюнак, калі Леняка, трапіўшы ў артылерыіскі полк, ніяк не можа павярнуць у тое, што супрацьтанкавыя гарматы з ташоноснымі дуламі могуць сунуць варажыя танкі. Столькі ў гэтым малюнку цэльнасці, шчырасці і глыбіннага дзіцячага наўнасці, што ён абразу падаёт запамінацца, прываблівае сваім непасрэдным характэрам і праўдзасцю.

Мікола ГАМОЛІА.

Мікола ГАМОЛІА.

Мікола ГАМОЛІА.

Мікола ГАМОЛІА.

Мікола ГАМОЛІА.

Янка МАЎР

ДЗІЦЯЧЫ ПІСЬМЕННІК І ДЗІЦЯЧЫ ЧЫТАЧ

Даўно ўжо сказана, што самая лепшая кніга для дзяцей (мы маем на ўвазе галоўным чынам школьны ўзрост) тая, якую з ахвотай прачытае і дарослы чытач. Адно з прымаўляў можа служыць «Расказ аб вялікім плане» М. Ільіна.

Між тым, з гэтай кнігай у свой час у мяне здарыўся такі выпадак. У Гомелі была сустрэча з дзіцячым аўдыторыям, ішла гутарка аб прачытаных кнігах. Вызначыўся адзін развіты трынаццацігадовы хлопчык, які «ўсё чытаў».

Да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларускай ССР

Іван ПАНЧАНКА

Усевалод КРАЎЧАНКА

ТВОРЧЫ РАПАРТ

ПЕРШАЕ ЗНАЁМСТВА

Беларуская савецкая паэзія, выхаваная ў нашых традыцыйных вялікай рускай літаратуры, заўсёды ішла наперад і на гэтым шляху...

Дзеяцкі да рабнага цэнтра на маленькім белевскім парохадзіку, які насуў зусім не адпаведную сваю выгляд і таму крыху смешную назву «Асілак».

Не было, каб Цімка сярэд поля чакаваў. Ніхай усё паломіцца, адно каліся застацца ад машыны — усёроўна дадому дазваля.

Усевалод Краўчанка працуе над апавесцю «Да ясных дзеляў», прысвечанай паказу барацьбы вясковых інтэлігенцыі і перабавікоў сельскай гаспадаркі за высокую ўраджайнасць.

Мы ганарымся імямі нашых паэтаў — Стацінскіх лаўрэатаў. Радуе нас і тое, што ў апошнія гады ў нашу літаратуру прыйшлі новыя таленавітыя паэты: Антон Бяліцкі, Кастусь Кірэнка, Анатоль Вялюгін, Міхась Калачанскі, Мікола Аўрамчык і некаторыя другія.

Цікавую тэму распрацаваў у новай паэме А. Бяліцкі — спіранне рэзіцы паміж гарадамі і вёскамі. Паэт трална падмеціў рысы новага ў справах савецкіх людзей.

Спраўды, праз некалькі хвілін Цімка вылез з-пад матора, куды ён забраўся ў пошукі наспраўнасці, выцер пакляю рукі і прыніўшы накручваць завадзную ручку.

Спраўды, праз некалькі хвілін Цімка вылез з-пад матора, куды ён забраўся ў пошукі наспраўнасці, выцер пакляю рукі і прыніўшы накручваць завадзную ручку.

— А хто там у «Зорцы» за старшынню? — запытаўся Навасад.

Паўтаратонка зноў паймчала на шырокай дарозе, між апустэлых асенніх палёў. Навасад задумаўся, перабраўчы ў галаве расказанае Цімка.

15 год, які аддзяляюць нас ад першага з'езда пісьменнікаў Савецкай Беларусі, з'явіліся гады, гады вялікіх падзей у жыцці савецкага народа, гады магучага ўздыму Беларускай савецкай літаратуры ў новым і пазней ў прыватнасці.

Трэба адзначыць пачаткі з колёсным ростам нашай паэзіі рост ідэіны, якасны. Цяпер амаль не сустрачэнні ў нашым друку вершаў на дробную тэму і абыякавы.

Супрацоўнік сельска, сярэдніх год мужчына, якога Цімка назваў «дзяслом», і па-стухмяна перабраўся ў кузаў, дзе на расцелым брэзенце, паміж бокач, скрынак і міхуў сядзела некалькі мужчын і жанчын.

— Не магу я пакінуць чалавека на дарозе, — гаварыў Цімка Навасад. — Сумленне не дазваляе. Чэпа ён, чэпа пашака. Колькі часу і сілы дарэмна траціць! А тут я яго раз-два-і ў дамки...

— А хто там у «Зорцы» за старшынню? — запытаўся Навасад.

— Ну, што вы стажаеце, гэта-ж яны... — ніха прамовіў Цімка.

Калі ўважліва прычытаць усё, што напісана нашымі паэтамі за апошнія гады, перш за ўсё трэба адзначыць, што асноўным героем паэзіі стаў член перадавы савецкай чалавек — камуніст, партыйны кіраўнік, наватар вытворчасці, герой калгасных палёў.

Кіраўнік тэмы ідэіны, якасны. Цяпер амаль не сустрачэнні ў нашым друку вершаў на дробную тэму і абыякавы.

— Не ад вясёлага жыцця на выдумкі кінутыя, — выкіроўваючы з мястэчка на шырокую, прагнутаю аўтамабільна, прабялачына дарогу, пачаў Цімка.

— Гэта чаму-ж? — зацікаўлена запытаўся Навасад.

— А хто там у «Зорцы» за старшынню? — запытаўся Навасад.

— Ну, што вы стажаеце, гэта-ж яны... — ніха прамовіў Цімка.

У апошні час, калі імперыялісты імкнуцца распаліць полкім новай вайны, там абарону міра вельмі патрэбна і надзеяна. Простыя людзі ўсяго свету ўзімаюць свой гэты голас супраць падпаліваў вайны.

Савецкі патрыятызм, справы будаўніцтва камуністычнага грамадства з'яўляюцца асноўнымі тэмамі нашай паэзіі.

— У вас часам няма закурныя? — тымчасам запытаўся Цімка.

— Стоп! — выгукнуў Цімка, у адзін міг хапіўшыся за гармазду ручку.

— У вас часам няма закурныя? — тымчасам запытаўся Цімка.

— Ну, што вы стажаеце, гэта-ж яны... — ніха прамовіў Цімка.

Ілья ГУРСКІ

ПАЧЭСНАЯ ЗАДАЧА ПІСЬМЕННІКАЎ

Адзін з характэрных асаблівасцяў Беларускай савецкай літаратуры як часткі савецкай літаратуры з'яўляецца не глыбокая народнасць і актуальнасць тэматыкі.

Дзве паэмы «Суд у лесе» і «Адплата», прысвечаныя геранічнай барацьбе беларускага народа супраць нямецкіх захопнікаў, і многа другіх.

Вялікай Айчынай вайны разам з народам вярнуць супраць нямецкіх захопнікаў. Наш народ ведае і высока цэнюць нашымі вершы Іякі Купалы, паэмы і вершы Якуба Коласа, «Сігнэрыя» А. Куляшова, «Беларусь» П. Броўкі, «Ян... Сяліба» М. Танка, савецкія вершы К. Крапіва, вершы П. Глебкі, П. Панчанкі, В. Віткі, М. Лужаніна, П. Пестрака, А. Бяліцка, К. Кірэнка, А. Вялюгіна, А. Зарыцкага, А. Аспрыкі, В. Таўла, М. Машары, 9. Агняцвет і іншых.

Шмат зробіла таксама наша проза за гады Вялікай Айчынай вайны. Высока ідэінасць, народнасць, мастацкая прастата, партыйнасць, — вось тыя якасці нашай прозы перыяду вайны, якія дазволілі ёй узяцца на вышэйшым ступені ў сваім развіцці, стварыць яркія вобразы савецкіх людзей, якія не на жыццё, а на смерць змагаліся супраць нямецкіх захопнікаў.

Усё ў сёнешнім убацьчы заўтрашняе — гэта значыць паставіць у цэнтры ўвагі нашай творчай працы стварэнне патрыятычных кніг, прапаганду савецкага патрыятызма, значна больш аддаваць увагу напісанню ваенна-мастацкай літаратуры, выхоўваць у нашых людзей яшчэ большую любоў да сваёй савецкай Радзімы.

Нягледзячы на сваю такую паважнасць, відавочна, што яна па вушы захапаная ў рухавую і гукавую Навасад. У ўсім слухаванне і наогул лічыць яе як-бы старэйшай.

Іяка Купала пісаў пра нашу геранічную Савецкую Армію, пра яе слаўных палкаводцаў. А ў часе Вялікай Айчынай вайны, калі ўсё савецкі народ падняўся на барацьбу супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Іяка Купала напісаў поўныя страпні вершы, у якіх заклікае агнём і мечам б'ць гітлераўскіх разбойнікаў.

На бой, на бой, на смертны бой Выходзеце дружнае грамадо!

Можна было-б таварыць пра кожнага паэта, але гэта справа крытыкаў і даследчыкаў літаратуры.

Празаікі не абмежаваліся зробленымі на свежых слядах замацаўкамі аб усенароднай барацьбе, а пішучы на гэтую тэму вялікія творы.

Мяне ў сёнешнім убацьчы заўтрашняе — гэта значыць паставіць у цэнтры ўвагі нашай творчай працы стварэнне патрыятычных кніг, прапаганду савецкага патрыятызма, значна больш аддаваць увагу напісанню ваенна-мастацкай літаратуры, выхоўваць у нашых людзей яшчэ большую любоў да сваёй савецкай Радзімы.

— Ну, што вы стажаеце, гэта-ж яны... — ніха прамовіў Цімка.

Многа ўвагі стварэнню ваенна-мастацкай літаратуры аддае Якуб Колас. Ён піша п'есу «Вайна вайне» — аб вайне 1914 года, апавесць «Дрытва» аб партызанскім у часе грамадзянскай вайны.

Савецкія пісьменнікі як старэйшага пакалення, так і маладзёжныя надкіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна мастацкімі сродкамі выходзілі свой народ у духу савецкага патрыятызма, а ў часе

Можна было-б таварыць пра кожнага паэта, але гэта справа крытыкаў і даследчыкаў літаратуры.

Празаікі не абмежаваліся зробленымі на свежых слядах замацаўкамі аб усенароднай барацьбе, а пішучы на гэтую тэму вялікія творы.

Мяне ў сёнешнім убацьчы заўтрашняе — гэта значыць паставіць у цэнтры ўвагі нашай творчай працы стварэнне патрыятычных кніг, прапаганду савецкага патрыятызма, значна больш аддаваць увагу напісанню ваенна-мастацкай літаратуры, выхоўваць у нашых людзей яшчэ большую любоў да сваёй савецкай Радзімы.

— Ну, што вы стажаеце, гэта-ж яны... — ніха прамовіў Цімка.

А К Т О Р - Р Э А Л І С Т

(Да 60-годдзя з дня нараджэння народнага артыста БССР Г. Ю. Грыгоніса)

Да вандравання Генрых Юр'евіч Грыгоніс прызываўся з маленства. Яго бацька, дробны лямпавадца з мастацкага Надбярэж'я, Віленскага павету, у пошуках заробку часта пераляджаву з месца на месца. Такі лёс напачатку і сына. То ён вучыцца ў Равелі ў гімназіі, то едзе ў Адэсу, каб паступіць у мароходнае вучылішча, але замест вучэння наймаецца матросам на параход «Валтыка», пасля працуе на Уздзі-ваецкім парту грузчыкам, калі скарацілі з парахода. У гэты момант Генрых Юр'евіч трапляе ў тэатр.

Ужо ў 1908 годзе ўпершыню імя Грыгоніса з'яўляецца на тэатральнай афішы. Імперыялістычная вайна спаніла яго творчую дзейнасць. У 1915 годзе Генрых Юр'евіч ідзе на фронт. Гэта збліжае яго з саўдзівкай масай. І калі ў 1918 годзе ён дэмабілізуецца і пераляджвае ў Петраград, дык пачынае кіраваць чырвонаармейскімі і рабочымі драматычнымі гурткамі.

У 1919 годзе Г. Ю. Грыгоніс зноў вяртаецца на радзіму ў Вільню і працуе ў рускім тэатры. У гэты момант ён знаёміцца з вядомым тады артыстам, рэжысёрам і драматургам петраградскай школы Е. Міро-вічам, які з калектывам петраградскіх артыстаў гастраляваў на Беларусі. Работа з рэжысёрам-рэжысёрам Е. Міровічам на-доўга звязала Грыгоніса з рэалістычным тэатральным кіраваннем, яны добра разумеюць аднаго, а іх дзейнасць па стварэнню прафесійнага беларускага тэатра адыграла выключна важную ролю.

Іншы ў Вільні Грыгоніс пазнаёміўся з прадаўцамі беларускага тэатральнага мастацтва. Яны яго запрасілі ў першае Беларускае Таварыства драмы і камедыі. Першая яго роля ў беларускім рэпертуары была — роля старца ў «Раскіданым гнязде» Я. Купалы.

Калі Мінск быў вызвалены ад белаліцкага Грыгоніс у 1920 годзе пачынае працаваць адразу ў двух тэатральных калектывах — Першым Беларускім Дзяржаўным тэатры і ў групе пры Мінскім губер-нскім ваенкамe.

У Першым Беларускім тэатры Грыгоніс прышоў ужо сталым артыстам, з ярка выяўленай манерай рэалістычнай ігры. Гэта адпавядала кірунку тэатра. Генрых Юр'евіч добра ведаў беларускі народ, добра ведаў яго характар, які ён іграе і заўсёды ярка і дакладна выкавае іх. Нельга забыць вобраз старога бабыля Данілы («На ку-палле») — высёлага і простага чалавека. У вобразе Францыса Пустарэвіча («Паў-лішка») побач з дабрадушным гуларам мы сустракаем і трываючы сатырычны рыс, якімі надзяляецца пышлівы шляхцік. Сродкі сатыры артыст часта выкарыстоўвае для выкрывання ідэйных праціўнікаў народа. Так, асабліва тонка быў раскрыты артыстам характар дыка Дораша («Машэка»).

Надоўга засталіся ў памяці глядача і яркія камедыйныя малюнак артыста вобразы — Маскарыя («Жэманшчыцы») і Журдэна («Мешчаніны ў шляхце»).

Як у маладыя гады, так і пазней Генрых Юр'евіч даводзіўся выконваць шмат разнастайных роляў.

Г. Ю. Грыгоніс — на сцяне больш 40 год. Імя яго шырока вядома нашаму глядачу і ў першую чаргу — на вобразе народнага герояў, якія створаны ім за гады арты-стычнай дзейнасці.

Глыбока захаў у памяці глядача вобраз Савельчыча з інсцэніраванай апавесці «Ка-пітанская дачка», настаўленай у тэатры імя Я. Купалы да 100-годдзя з дня смерці А. С. Пушкіна. У простым сялянскім ча-лавеку артыст кававае добрадольныя пачуцці, думшюўню шчырасць, маральную чысціню і глыбокую чалавечысць.

Надзвычай пранікнёна здолеў раскрыць Грыгоніс вобразы сучаснікаў, прадаўцаў ідэйнага ўрача-тэрапеўта Бубліка («Платон Крачэт») і старшыні калгаса Галушкі («У стэпах Украіны» А. Карнейчыка). Абодва вобразы аб'ядно-вае агульнае пачуццё жыццёвага адна-вядзіннага творчага імкнення да працы, любоў да чалавека. Бублік — звычайны раён-ны ўрач-тэрапеўт, якім мы німаем зной-

мітанскага дачка», настаўленай у тэатры імя Я. Купалы да 100-годдзя з дня смерці А. С. Пушкіна. У простым сялянскім ча-лавеку артыст кававае добрадольныя пачуцці, думшюўню шчырасць, маральную чысціню і глыбокую чалавечысць.

У нумары змешчаны адказ Максіма Горькага амерыканскім карэспандэнтам — «З кім вы, «майстры культуры?»» (да 81-га гадавіны з дня нараджэння пісьмен-ніка). Часопіс друкуе п'есу Веч. Пале-скага «Песня нашых сэрцаў», працяг апавесці Ул. Карпава «Без нейтральнай лініі», навуку Ільі Гурскага «Сымоніха», працяг пэмы Алесія Зарыцкага «Сві-таніска сады»; вершы: А. Куляшо-ва — «Вышлі ўсе мы з народа», М. Калачыскага — «Група», М. Гамол-кі — «Агітатар», К. Савічкіна — «У кузні», Д. Кавалёва — «Вацька» (пераклад з рускай мовы М. Аўрамчыка).

дзем у кожным горадзе, ён — патрыёт сва-ёй справы, ён — патрыёт свайго народа. Імя ён аддае ўсе свае сілы, здольнасці і веды.

Глыбока распрацоўвае артыст вобразы прадаўцаў ідэйнага беларускага народа. Выка-наўца не лічыцца з абставінамі намеру — будзе гэта цэнтральны ці звадаўны вобраз, але для яго важна тое, што кожны вобраз прадаўцаў народа нясе ў сабе прагрэсіўную думку, якая наглыбае п'есу, робіць спектакль больш змястоў-ным, адкрывае глядачу далатныя якасці прапанітага і свабодналюбивага беларускага народа. Прыгонны селянін дзед Мікола («Сла-вей») — барацьбіт супраць панскага пры-гнёту. Дворнік Нічыпар («Хто смяецца апошні») змагаецца за чысць і справяд-лівасць. Стары лірнік («Каніцына Жарна-сек») апавядае аб вясёлай дружбе рускага і беларускага народаў, якая дала гэтым на-родам непераможную сілу. Дабрадушны Ансімі («Нагібель воўка») хоча, каб кал-гаснае вяселье не прайшло і без яго ўде-лу, і ён падрыхтоўвае смачны частунак, свежэга сома.

Звыш 90 роляў сыграла Г. Ю. Грыгоні-сам за час працы ў тэатры. Гэта цэлая галіяра чалавечых характараў, вобразы рэальных сацыяльных групавых, розных жанраў. Кожны з іх раскрывае перад гля-дачом цікавую старонку жыцця сучаснасці ці мінулага. У кожнай ролі бачна вя-лікая праца, што мае вясёлае выхаваль-нае значэнне для нашай тэатральнай мо-ладзі.

З 60-ці год свайго жыцця звыш 40 год Г. Ю. Грыгоніс аддаў тэатральнаму ма-стацтву. У яго асобе мы маем самааданага савецкага мастака-рэаліста, стваральніка беларускага прафесійнага тэатра, які не супакаваўся на дасягнутым, а паступо-ва, але ўпэўнена крочыць наперад, упарта авалодваючы сацыялістычным рэалізмам, адлюстроўвае нашу пэнаўторную рэчаі-снасць у глыбокіх і змястоўных вобраз-ах сучаснікаў.

А. ЕСАНУ.

„П О Л Ы М Я“ № 4

«Балада пра нашата камандзіра» (пера-клад А. Вялюгіна), Н. Гарулёва — «То-кар» (пераклад з рускай мовы А. Вялю-гіна); новыя байкі У. Корбана — «Кума», «Млыновы пил», «Мурлыка». Адаз-ва крытыкі і публіцыстыкі прадаўцаў ідэйнага Петраўскага Бруўкі — «ХІХ з'езд КП(б)Б і задачы беларускай савецкай літаратуры», В. Вурносава — «Твор-віцкі ідэйнай і мастацкай сілы» (пра-пазу Якуба Коласа «Рыбакова хата»), Г. Пшчарбатава — «На пацінцах бязро-днага касмапалітызма», М. Калачыскага — «Глыбокая плынь» Івана Шамякіна.

Аднак, не аб галоўных гінах пойдзе тут справа, а аб некаторых іх падвываках і падгалосках.

Есць у Аргентыне генерал Перон. На-даўна быў ён яшчэ палкоўнікам, узначаль-ваў у свой час у аргентынскай арміі пра-фашысцкую «групу аб'яднаных афіцэраў». У 1944 годзе, баючыся, як-бы аргентынскі ўрад пад уплывам вялікіх дзяржаў не аб-вясціў вайну Гітлеру, прафашысцкая гру-па зрабіла дзяржаўны пераварот. Да ўла-ды прышоў прэзідэнт Фараль. Вайну Герма-ніі даваўся ўсё-ж абвясціць: трэба было зрабіць нейкую ўступку сусветнай грамад-скай думцы і грамадскай дум-цы ўнутры самой краіны, ды і Германія была напярэдні «капітуляцыі». Адным словам, «справавалася» Аргентына амаль што больш месца і, унёсшы, такім чынам, «невямірны ўклад» у справу барацьбы з фашызмам, была прынята ў красавіку 1945 года — не без настаяль-нагамагаў ЗША — у арганізацыю Аб'ядна-ных нацый.

Генерал выслугоўваецца

«...Наколькі гіна яхідная, настолькі яна і баялівая».

М. Е. Салтыкоў-Шчадрын.

Нам усюпніліся гэтыя словы вялікага рускага пісьменніка-сатырыка, сказаныя ім даўным-даўно і не страціўшы і па сёньняшні дзень свайго глыбокага сэнсу. А ўспомніліся яны ў сувязі з той неўтай-манай шумихай сучасных дэмасталаў і чалавечанавісцікаў, якая не сціхае воль ужо некалькі год, атручваючы свет і чалавечыя розумы і ў Еўропе і за акіянам.

Чатыры гады прайшло з часу найвялік-шай у гісторыі перамогі народаў свету над цёмнымі сіламі, якія пагражалі чалавеч-тву, яго культуры і цывілізацыі. Даўно параслі блытаным бясцэннымі магіла сучасных гіен, усіх гэтых гітлераў, геры-гаў і ім падобных.

Ад усёй вар'яцкай задушнай фашызма за-стаецца толькі адзін смурод. І шмат якія свабодналюбивыя народы, закасаўшы рука-вы, дасканала пратэставалі паветра сваіх краін ад гэтага смуроду, ад усялячых рэшткаў міязмаў фашызма. І трэба аддаць ім справядлівасць: яны ў гэтай удзячнай і высокароднай справе дабіліся значных поспехаў. Ізноў расквітнелі сады, ізноў закрэсавалі палы на палых. Радаць ад-наўлення і стварэння, радаць вялікага садружства свабоднай чалавечай працы і розуму ўвайшла сталым гоцем у апалены вайной гаралі і сёлы багата якіх краін, стаўшы асновай сапраўднай свабоды ча-лавека, сапраўднай народнай дэмакратыі.

Перамога над цёмнымі сіламі фашызма акрыліла чалавечтва, адкрыла перад на-родам пуццёжныя шляхі да светлай буду-чыні, да сапраўднага супрацоўніцтва, добрабыту і чалавечэга шчасця.

Але ёсць яшчэ цёмныя сілы на свеце, якім не да спакою гэта супрацоўніцтва народаў, іх добрабыт, іх палітычная неса-вешнасць і мір. У цёмных і гнілых кутках свега глядзішча яшчэ тлыворная плесень фашызма. Яна атручвае свядомасць людзей заўважтай дэмагогіі, ваеннай істэрыі, а-

палітыку імперыялістычных колаў Злуча-ных Штатаў.

Вядома, што лакей заўсёды капіруе звычкі свайго гаспадара. Чым нахабней пан, тым нахабней яго праслугач. Калі ў пана крохы неханяе ў галаве, дык і лакей не можа блісцучы асабівай дасціпаццю Розніца хіба ў тым, што лакей «па пра-стаце душэўнай» схільны заўсёды пераў-зыхіць стараннасцю свайго пана. Так не раз ужо здаралася і з Перонам. Гаспадару з Уол-стрыты не вельмі быў да сэрца Кан-грэс дэпоў культуры ў Нью-Йорку. Чаго толькі не рабіў гаспадар: і віз не выдаваў еўрапейскім гасцім - дэлегатам, і ветліва напамінаў савецкім гасцім, што па іх вельмі сумуюць іх сем'і, і многія свае га-рабствы ўпадобіў шакалізму звышзвыш. Усё рабіў, абы толькі быць далей ад праўды, далей ад свабоднага чалавечэга слова.

Глядзюў на гэта Перон, умяіўся гаспа-дару, вучыўся. Пачаў пераймаць і па-лакейску перахіляць у сваім мужым «усердыі». Жывуць у Аргентыне прадаў-ні розных народаў. Есць тут выхадцы з Іспаніі і з Італіі. Есць выхадцы і з другіх краін, у тым ліку славянскіх: з Расіі, Украіны, Беларуі, Польшчы, Чэхаславакіі. Многія з іх з'яўляюцца членамі сваіх пра-грэсіўных культурна-асветніцкіх нацыя-нальных арганізацый, якія аб'ядналі Сла-вянскі Саюз Аргентыны. Славянскі Саюз правёў вялікую работу ў такі апаэныя сусветнай вайны, заклікаў сваіх членаў да актыўнай барацьбы з фашызмам, да матэрыяльнай дапамогі народам Савецкага Саюза, якія неслі на сваіх плячах асоў-ны дзярж вайны. Славянскія прагрэсіўныя таварыствы і клубы (сарад іх беларускія таварыствы імя Максіма Горькага, Маякоў-скага, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Георгія Скарыны і інш.) праводзяць сярэд сваіх членаў культурна-асветніцкую ра-боту, утрымліваюць школы на роднай мове, арганізуюць бібліятэкі, выдаюць газеты і кнігі. Пасля вайны Славянскі Саюз да-лучыўся да барацьбы прагрэсіўных сіл усіх народаў за сапраўдны мір і бліскучы, да-брабыт супроць надпалышчыкаў новай вайны. У гэтым годзе Славянскі Саюз з дазвау ўлад скаінаў Ш Славянскі Кангрэс Аргентыны, які і павінен быў адбыцца 22 сакавіка. На кангрэс былі запрошаны тыя прадаўцы і славянскіх народаў Савецкага Саюза (у тым ліку і аўтар гэтых радкоў).

Да другога з'езда пісьменнікаў БССР

Літаратура-драматычны аддзел Радзё-камітэта пры Совеце Міністраў БССР многа ўвагі аддае падрыхтоўцы да II-га з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР. На працягу мая — чэрвеня перададзены гу-тары на тэмы: «Беларуская савецкая лі-таратура напярэдні з'езда» — аўтар П. Кавалёў, «Пісьменнікі Савецкай Бе-ларусі ў барацьбе за мір, за дэмакратыю» — аўтар Н. Гарулёў, «Беларуская савецкая проза ў 1948 годзе» — аўтар Ул. Агіе-віч, «Беларуская савецкая драматур-гія» — аўтар Ул. Няфёд і інш.

Цікава і змястоўна былі выкананы лі-таратурна-музычныя перадачы па на-меце народнага паэта БССР Янкі Купалы «На-ракай Араскай», а таксама па намеце Пе-труса Броўкі «Родныя берэгі»; былі пра-чытаны асобныя раздзелы з новых твораў: «Веканомныя дні» М. Лынькова, «Су-странемся на барыкадах» П. Пестрака і інш. Асобная літаратурна-музычная перадача была прысвечана творчасці Якуба Коласа. У перадачах прымаў ўдзел наро-дны артыст СССР Г. Глебаў, В. Платонаў, народны артыст БССР Л. Рэжачка і заслужаны артыст БССР І. Шаціла, С. Станюта, П. Пекур і інш. Падрыхта-ны і перададзены радыёпастаноўка па апавесці Тараса Хадкевіча «Вяснінка», рытуецца мантаж спектакля «З наро-дам» К. Браўны і радыёпастаноўка па раманах А. Стаховіча «Над мірным небам».

Дзім адбудзенага выступлення пера-дачы малаэта А. Куляшова, які пра-чытае раздзелы з пэмы «Простыя людзі», і М. Танка, які прачытае ўрыўкі з новай пэмы.

З новымі творами перад мікрафонам вы-ступілі таксама І. Гурскі, П. Кавалёў, М. Паслядовіч, П. Панчанка, А. Вялюгі, К. Кірэнка і М. Калачыска.

Да з'езда рускага секцыя пісьменнікаў БССР рытуе спецыяльную перадачу, у якой прымуць удзел пісьменнікі А. Міро-най, П. Валкадаеў, Н. Гарулёў, М. Лаз-навай і інш.

У дні з'езда перад мікрафонам вы-ступіць пісьменнікі братніх рэспублік.

Рытуецца шосты нумар радыёальма-наха «Беларускі літаратурна», прысвеч-наму другому з'езду савецкіх пісьменні-каў Беларускай ССР.

ЮБЛЕЙ БІБЛІЯТЭНІ

8 чэрвеня ў Мінскай абласной біблі-ятэцы імя А. С. Пушкіна адбыўся вечар, прысвечаны святкаванню 50-годдзя з дня прысвечэння бібліятэцы імя вялікага паэта.

З дакладам «Пушкін — нацыянальная гордасць савецкага народа» выступіў паэт Васіль Вітка.

Дырэктар бібліятэкі М. Бобрык раска-заў аб дзейнасці бібліятэкі за 50 год свай-го існавання.

На вечары з чыткай вершаў, прысвеч-аных А. С. Пушкіну, выступілі паэты П. Пестрак, Э. Агняцет, А. Русак, М. Гамолка, А. Астаненка.

У заключэнне выступілі артысты тэат-ра імя Купалы з выкананнем твораў вя-лікага паэта.

ПАВАРОТ ДА СУЧАСНАСЦІ

(Да заканчэння зімовага сэзона ў Рускім тэатры БС)

Спектаклем «На тым баку» Дзяржаў-ны Рускі тэатр БССР закончыў свой зімовы сезон у Мінску і выехаў у гас-тральную паездку па гарадах Беларусі і Заходніх абласцях Украіны. Да закан-чэння зімовага сезона тэатр прышоў са значна падлепаным рэпертуарам.

Пастанова ЦК ВКП(б) аб рэпертуары тэатраў указала яны шлях іх дзейнасці. Адвядзены вывады зрабіў для сябе і калектыв Рускага тэатра БССР. У ре-пертуары тэатра галоўнае месца заняла савецкая п'еса. У актораў абудзіўся жы-вы інтарэс да сучаснай тэмы і жаданне працаваць над стварэннем вобразу сваіх герояў сучаснікаў. Аднак, ні калек-тыв тэатра, ні кіравніцтва не змаглі да канца ажыццявіць вырашэнне гэтай на-дзейнай задачы савецкага мастацтва. Ужо ўстаўшы на шлях перабудовы і перагля-ду сваіх мінулых памылак, тэатр усё-ж не заняў дакладнай і прычыновай на-зічы ў пабудове свайго рэпертуара. Поруч з такімі п'есамі, як «Рускае пытанне», «Дзе наш надзеянні», тэатр уключыў у рэпертуар і такія п'есы, як «Першы гром», «Аксамітны сезон», «Аб сябрах-таварышах». Натуральна, што выбар та-кага рэпертуара не даваў тэатру магчымасці падняць сваю працу на тую пры-чыновую вышыню, якую патрабаваў ад нас ЦК ВКП(б).

Толькі мінулы сезон паказвае, што ў жыцці тэатра, нарэшце, вызначыўся ладны пераход у выбары п'ес. У репер-туары з'явіліся такія п'есы, як «У ад-ным горадзе», «На тым баку» і, у самым апошнім дні, — «Шчасце» (упершыню спектакль пойдзе ў г. Магілёве ў час гастроўнай паездкі). Божная з іх дае вялікі магчымасці творчым калектыву тэатра мабілізаваць свае сілы на ства-рэнне вобразу нашых сучаснікаў. І са-праўды, калектыв дасягнуў прыкметных поспехаў. Аб гэтым сведчыць добрая ападка спектакляў, дадзенага глядачом на канферэнцыі, прысвечанай наяд-дзённю вынікаў агляду савецкай п'есы ў жыцці тэатра, кожны з іх не пазбаўлены нічо сваіх недахопаў. Працягла адсут-насць у тэатры адзінага мастацкага кі-равніцтва, адсутнасць адзінага творчага метада, няправільнае выкарыстоўванне магчымасцяў асобных актораў, — усё гэта

не магло не пакласці свой адбітак на спектаклі тэатра.

На канферэнцыі глядачоў даволі ка гаварылася аб гэтым і кідаўся кі тэатру ў адсутнасці ансамбля ў таклях. Не меншага напроку зас-ла і такое становішча ў працы тэатра пры якім за 9 месяцаў тэатр сумеў вы-пусціць усюго толькі 4 спектаклі.

Праўда, сур'ёзнай аб'ектыўнай пры-чынай такой малой прадуктыўнасці ў працы тэатра з'яўляецца адсутнасць свайго памяшкання, — але справа не толькі ў гэтым. Трэба сказаць, што ў многім віна ляжала і ляжыць і на самім тэатры. Адсутнасць дакладнай плана-васці, несвоечасовы падбор рэпертуара, няроўная нагрузка актораў — воль пры-чыны, якія тармазілі і пакуль яшчэ тарма-зяць працу тэатра.

Далейшы рэпертуар тэатра на 1949 год складаецца наступным чынам: Зараз тэатр працуе над п'есай Сурава «Зялёная вуліца», якую выпусціць у гастроўнай паездцы. Паралельна з ёй тэатр пачынае працу над п'есай «Поспех» Міна і Мічкоўскага — на тэму аб су-вязі мастацтва з жыццём. Уключаць у рэпертуар п'есы К. Губарчыка і І. Дор-скага «Алазанская даліна» — аб дружбе савецкіх народаў і героях працоўнага фронту, «Мата жніцця» Бр. Тур — аб вялікім рускім матэматыку Софіі Ка-валевскай. З класічнага рэпертуара тэатр наменіў да ажыццяўлення — «Шалёныя грошы» А. Астроўскага і «Варвары» М. Горькага. У працы над п'есамі Астроўскага тэатр ужо мае нека-торы вопыт, з творчасцю-ж Горькага гэты першы сустрэча, і няма сумнення, што яна будзе для ўсяго калектыва наву-чальнай і плённай.

Наколькі адказныя задачы, якія ставіць перад тэатрам, відаць з намячанага ре-пертуарнага плана. Трэба сказаць, што вытворчыя якасці, якія стаялі перад тэатрам у мінулыя сезоны, у значнай ступені адпавядаю ў гэтым годзе, бо ў хуткім часе тэатр будзе мець сваё цудоўнае памышканне. Увага і клопаты ад тэатра, якія штодзённа працягваюцца з боку нашага ўрада, служак залогам таго, што тэатр зможа ў бліжэйшым будучым вырашыць складаныя ідэйныя і творчыя задачы.

С. УЛАДЫЧАНСКІ,
галоўны рэжысёр Рускага
тэатра БССР

Сустрэчы маладых пісьменнікаў Гомеля з моладдзю

Рытуецца да II-га з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі, Гомельскае аблас-ное літаратурнае аб'яднанне значна ажы-ві-ла сваю работу. Сістэматычна тры разы ў месяц на паседжаннях літаб'яднання абмяркоўваюцца новыя творы маладых празаікаў і паэтаў.

У апошні дні праведзена некалькі творчых сустрэч маладых пісьменнікаў Гомеля з камасольцамі і моладдзю горада. На шклявазде імя Сталіна быў правэ-дзены вечар, прысвечаны дасягненням беларускай літаратуры.

Маладыя пісьменнікі Гомеля сустраляся таксама з камасольцамі і моладдзю Кіраў-ніцтва Беларускай чыгункі. У бліжэйшым часе бюро літаратурнага аб'яднання і гар-ком камсомола мяркуюць правесці сустрэчу з моладдзю «Гомельскага», а таксама з калгаснікамі Добрушскага раёна.

(Наш нар.)

Задумаўся тут Перон, што-ж яму рабіць з кангрэсам, як абыйсціся з запрошанымі гасцімі? Ці не крамолаў, ці не парушэн-нем усіх «перанісціцкіх» асоў нахне ўсё гэтае пачынанне? Прыслушаўся да галасоў з Уол-стрыты і, не доўга думачы (нашата думаць, калі ўжо гаспадар за яго падумаў), рашыў «прэсць залю» ў самым яго пачатку, скарыстаўшы для гэтага не зусім ужо новы ў такіх выпадках метада: «ташціць і не пушчаць». З дапамогай паліцыі ён закрывў кангрэс, а дзве троні дэлегатаў пасадзіў у турму. Савецкім-жа гасцім-дэлегатам адмовіў у візе. Не адраза, праўда, а пасля некалькіх тыдняў цяжкага роздуму. Як-ні-ак, упершыню даваўся яму мець справу з такім далікатным пытаннем: пусціць ці не пусціць?

Так у сваім непамёрным «усердыі» Пе-рон пераўзышоў нават сваіх гаспадароў. Тыя хаця іх, без лішняга шуму, паадзі-ночку распраўляюцца з дэлегатамі Нью-Йоркскага кангрэса і наогул са свабодна-мслычымі людзьмі. А Перон усё чохам: разгаліць, «прэсць», пасадзіць. Глядзіце, маўляў, і сёз'яўляецца азыцця, які дзяр-жаўны муж заўваўся на берагах Ла-Плато: кангрэс разгаліць і нават «Дэмакрасію» выпуская. Праўда, у «дэмакрасіі» той (перанісціцкая газетка), як гэта гаворыцца, злосні мех, а дэмакратыя — курам на смех.

З таго часу дзяржаўныя не даюць спаць Перону. І такое гіенскае пытанне даносіцца з берагоў Аргентыны, «такое (на Салтыко-ва-Шчадрыну) крактанне, крык і рогат, што забавонным людзям зусім натуральна здаецца, быццам шалюць усё чэрці пекла». За кароткі час натварыла гіена столькі спраў, што дзяржаўнае пазадзідзю-бы сам Герэстар. У красавіку месяцы быў зроблены начны налёт на памяшканне ко-муністычнай партыі. У часе налёту забіты прырачаны і вяртаўнік. У маі месяцы Славянскі Саюз Аргентыны абвешчаны па-за законам — кажучы, прысяліўся Перону рука Масквы ў гэтым Саюзе. У маі аля-чатына памяшканні трыццаці адной сла-вянскай арганізацыі, у тым ліку і памяш-канні двух газет.

Гіена развішлася ва ўсю. Генерал вы-слугоўваецца перад гаспадаром. Гіена вы-

Але гіенскае выццё ідзе, як вядома, ад яе смяротнага страху, ад яе баялівасці. А баяцца ёй ёсць чаго.

Далей прадставім слова нашаму вяліка-му сатырыку: «Часам нам здаецца, што «гіенскае» гатова ўвесь свет задыманіць, што яго адзясную і ашую распрасцёрла крылле і вось-вось задушыць усё жыўчыва. Такія фантамагорыі здараюцца нярэдка. Навокол раздзетка д'яблыска ро-гат і выццё; з глыбіні змрокту насуцца вокаліцы, заклікаючы да нававісці, да сваркі, да міжусобіцы». І здасца тады: «кі знікла добрае, і знікла набытковае, і знікла чалавечэ! Усё, што перанісціцкім полагам, назаўсёды засялона нена-вісцішым, паклібнішым, цёмскі!»

Але гэта — вялікая і значныя забуду-джэнне. «Чалавечэ» ніколі выццёва не за-гінуча, але і пад попелам, якім часова засяпала яго «гіенскае», працягвае гарэць.

І наўперад яго не загін